

Občianske združenie Odysseus

KEĎ PRAGMATIZMUS
PÔSOBÍ KONTROVERZNE

OZ ODYSEUS vzniklo v roku 1997. Ako prví na Slovensku realizujeme od roku 1998 projekt terénnej sociálnej práce s osobami užívajúcimi injekčne drogy a/alebo pracujúcimi v pouličnom sex-biznise.

Naším poslaním je podieľať sa na zachovaní ľudských práv a skvalitnenia života ohrozených komunit a to najmä:

- & Osôb užívajúcich drogy
- & Osôb pracujúcich v sex-biznise
- & Detí a mladých ľudí z ohrozených a marginalizovaných komunit a tým prispieť k ich plnohodnotnému statusu v spoločnosti.

Vykonávame terénnu sociálnu prácu, podporujeme tvorbu svojpomocných skupín a zastupujeme záujmy cieľových skupín. Všetky naše služby poskytujeme v rámci prístupu harm reduction.

Harm reduction je prístup, ktorý v sebe zahŕňa súbor stratégií zameraných na predchádzanie a znižovanie zdravotných, sociálnych a ekonomických poškodení súvisiacich s rizikovým správaním a/alebo ohrožujúcim prostredím na úrovni jednotlivca, komunity a spoločnosti. Cieľom je akákoľvek pozitívna zmena.

OZ ODYSEUS je členom a aktívnym partnerom medzinárodných sietí, ako je CEE-HRN (www.ceehrn.org), Correlation (www.correlation-net.org) a TAMPEP (www.tampep.com), ktoré združujú profesionálov a organizácie venujúce sa problematike užívania drog, migrácie a sex-biznisu.

Sme tí, ktorí veria, že

- & je v silách každého z nás robiť rozhodnutia, ktoré vedú k pozitívnym zmenám.
- & každý človek má právo na prístup k objektívnym informáciám a nízkoprahovým službám.
- & komunity majú vlastnú silu na spoločné riešenia problémov.

Viete, že každých 6.5 sekúnd sa niekto nakazí HIV? Viete, že viac ako 90 percent o tom, že sú nakazení HIV, nevie? Poznáte ženský kondóm a rúšku Hot Dam? Viete, že riziko prenosu HIV pri sexe je pre ženu vyššie ako pre muža? **Viete, že vírus hepatitídy typu C nezničíte bežnou dezinfekciou či preváraním?**

Spoločnosť sa nemôže chrániť pred smrteľnými ochoreniami, ak nepozná fakty o ochoreniach. Spoločnosť sa nemôže chrániť pred smrteľnými ochoreniami, ak nevie ako.

Projekt „To sme my“ je zameraný na informovanie laickej a odbornej verejnosti o efektívnych spôsoboch ochrany obyvateľstva pred negatívnymi javmi súvisiacimi s užívaním drog, s prácou v sex-biznise a s praktizovaním sexu.

Ponúkame odborníkom skúsenosti so službami, ktoré s úspechom realizujeme od roku 1998. Ponúkame širokej verejnosti informácie, ktoré môžu zachrániť zdravie a život.

Ak sa slovenská spoločnosť dozvie o faktoch a možnostiach efektívnej pomoci, bude môcť podporovať služby, ktoré zachraňujú ľudské životy a šetria peniaze.

Realizáciou projektu sa zaväzujeme, že:

- & Rozdistribujeme **1.000 ks** tlačených buletínov o službách harm reduction
- & Rozdistribujeme **1.000 ks** info-edukačných materiálov o téme bezpečnejšieho sexu
- & Rozdistribujeme **1.000 ks** info-edukačných materiálov o téme užívania drog
- & **Každý druhý mesiac** budeme prostredníctvom internetu rozosielať noviny o službách harm reduction
- & Začneme realizovať **internetovú poradňu** pre verejnosť o témach bezpečnejšieho sexu a užívania drog

Pripojte sa k nám a spoločne môžeme realizovať služby, ktoré zachraňujú ľudské životy a šetria peniaze.

Projekt je zameraný na poskytovanie služieb injekčným užívateľom/-kám drog a osobám pracujúcim v sex-biznise v prostredí, kde sa nachádzajú (napr.: na ulici, na parkoviskách). Prostredníctvom programu výmeny injekčných striekačiek a distribúcie prezervatívov sa nám darí stretnúť ľudí, ktorí sú skrytí pred ostatnými. Sme často prví, ktorí s nimi riešia každodenné problémy. Podporovaním akejkoľvek pozitívnej zmeny pomaličky zvyšujeme kvalitu ich života a chránime verejnosť pred negatívnymi dopadmi užívania drog a prácou v sex-biznise.

Programom výmeny injekčných striekačiek, distribúcie pomôcok na injekciu a prezervatívov predchádzame vzniku HIV/AIDS, hepatitíd B a C a pohlavne prenosných ochorení. Poradenstvo a vzdelávanie, ktoré poskytujeme je priamo cielené a predchádza negatívnym javom, ktoré súvisia s užívaním drog a prácou v sex-biznise. Info-materiály, ktoré poskytujeme vedú k pozitívnej zmene v správaní. Prostredníctvom časopisu Intoxi každodenne prinášame témy, ktoré vzdelávajú. Službu testovania na protilátky syfilisu sme priniesli na ulicu a tým sprístupnili (od júna 2006 realizujeme testovanie i na HIV/AIDS, hepatitídy B a C). Sociálnou asistenciou pomáhame prekonávať bariéry, ktoré našim klientom bránia vyhľadať pomoc ostatných pomáhajúcich profesií (napr.: lekárov, pracovníkov vydávajúcich občianske preukazy). Spoločne s klientmi navštevujeme odborníkov a tým ich napájame na pomoc, bez ktorej sa nemôžu ich problémy vyriešiť.

Programy výmeny injekčných striekačiek ochraňujú zdravie verejnosti. V žiadnej krajine na svete sa nepodarilo ochrániť verejnosť pred dopadom HIV/AIDS, ak medzi injekčnými užívateľmi drog prepukla epidémia HIV/AIDS. Najúčinnějšía prevencia v zachraňovaní ľudských životov je prevencia pred prepuknutím epidémie HIV/AIDS.

Slovensko má šancu vyhnúť sa epidémii HIV/AIDS, pokiaľ sa poučí z chýb okolitých krajín (napr.: Ukrajina, Poľsko) a začne realizovať účinnú prevenciu v duchu harm reduction.

Necháme za nás hovoriť čísla. V roku 2005 sme svoje služby poskytovali 15 hodín týždenne v mestách Bratislava a Púchov:

- & Za rok sme uskutočnili **7.602 stretnutí** na ulici. Stretli sme **1.963 osôb**, s ktorými sme riešili ich problémy.
- & Rozdali sme **159.871 ks** injekčných striekačiek, čím sme prispeli k prevencii HIV/AIDS, hepatitíd B a C.
- & Vybierali sme **134.377 ks** injekčných striekačiek, čím sme prispeli k zníženému počtu voľne pohodených injekčných striekačiek na verejnosti.
- & Rozdali sme **12.026 ks** prezervatívov, čím sme prispeli k prevencii HIV/AIDS, hepatitíd B a pohlavne prenosných ochorení.
- & Rozdali sme **2.653 ks** info-edukačných materiálov, čím sme prispeli k predchádzaniu a znižovaniu rizík súvisiacich s užívaním drog a prácou v sex-biznise.
- & **119-krát** sme poskytli službu testovania na protilátky na syfilis, čím sme prispeli k monitorovaniu výskytu ochorenia.
- & **75-krát** sme spolu s klientmi navštívili odborníka z pomáhajúcich profesií.

„Vy ste jediní, ktorým na nás záleží. Prichádzate za nami a nenosite nám len ihly, ale aj porozumenie“

muž, 25 rokov

október 1998

CHRÁŇ SA SÁM

Projekt je zameraný na poskytovanie poradenstva o užívaní drog a bezpečnejšom sexe účastníkom festivalu Pohoda v Trenčíne a Hodokvas v Pezinku. Prioritne sú naše služby určené mladým ľuďom. V prostredí festivalov je možné vytvoriť bezpečný priestor na otvorenie dôverných tém. Téma užívania drog a sexu sa bezprostredne týka mladých ľudí. Väčšina mladých ľudí alebo ich kamaráti experimentujú s drogami a začínajú sexuálne žiť. Pre nás je dôležité vytvoriť priestor na dialóg, v ktorom sú mladí ľudia vypočutí a konfrontovaní s rizikami, ktoré ich ohrozujú. Dodávame im dôveru vo vlastnú schopnosť všetky riziká znižovať a prijať zodpovednosť za svoje správanie.

Prostredníctvom projektu máme možnosť nazrieť do sveta mladých ich očami. Vždy existuje skupina mladých ľudí, ktorí užívajú drogy. To, že mladí ľudia experimentujú s užívaním drog neznamená, že pri ich užívaní ostanú na celý život. Objektívnymi informáciami o drogách pomáhame ochraňovať ich samotných a ich blízkych. Naším cieľom je taká pomoc v období užívania, aby keď sa rozhodnú vrátiť k abstinencii, boli bez závažnejších poškodení. Pri téme sexu sme otvorení. Zameriavame sa na bariérovú ochranu (mužský a ženský prezervatív, rúška HotDam). Súčasťou nášho poradenstva je i možnosť vyskúšať si navliekanie prezervatívu na umelohmotné penisy. Mnoho ľudí až vtedy zistí, čo robia pri používaní prezervatívu zle. Často počujeme otázky, na ktoré doteraz nikto neodpovedal. Čo mám robiť, keď mi praskne kondóm? Čo mám robiť, keď môj kamarát prežíva bad trip? Bezpochyby sú to odvážne otázky, na ktoré treba odvážne odpovedať. Sú to však otázky, na ktoré potrebujú mladí ľudia odpovede, ak majú zodpovedne pristupovať k svojmu životu.

Na festivale ponúkame službu testovania na protilátky syfilisu. Mladí ľudia uvažujú nad zrealizovaním testov na pohlavne prenosné ochorenia vrátane HIV/AIDS. Kvôli mnohým bariéram (vždy to odkladám; neviem, kam mám ísť atď.) testovanie nezrealizujú. Naša skúsenosť s testovaním nám ukázala, že dôvody, ktoré bránia ísť na testy sú často odstránené, ak je služba mladým prístupná.

Celosvetové výskumy potvrdzujú, že vždy budú medzi nami mladí ľudia, ktorí užívajú drogy a sú sexuálne aktívni. Neposkytnutie informácií mladým ľuďom o týchto témach vytvára priestor na tvorbu mýtov, ktoré ohrozujú mladé životy a zdravie. Zodpovedný prístup dospelých, ktorí sa neboja dávať odpovede na priame otázky je najefektívnejšou prevenciou, ktorú môžeme robiť.

Čísla nám prezradia mnoho. V roku 2005 sme svoje služby poskytovali 48 hodín na festivale Pohoda v Trenčíne a Hodokvas v Pezinku:

- & Naše info-stánky navštívilo **1.705 mladých ľudí**
- & Rozdali sme **2.366 ks** info-edukačných materiálov o drogách, bezpečnejšom sexe a HIV/AIDS
- & **622 mladým ľuďom** sme poskytli konzultáciu o drogách, bezpečnejšom sexe a HIV/AIDS
- & **389 mladých ľudí** si s nami vyskúšalo navliekanie prezervatífov
- & Službu testovania na protilátky syfilisu využilo **64 mladých ľudí**

„Páči sa mi ako sa tu s nami bavíte. Nemám rád pokrytecký prístup, ktorý zatvára oči pred skutočnosťou“

muž, 16 rokov

júl 2001
SEX/DROGY

Do sociálnej ubytovne na petržalskom sídlisku Kopčany boli v minulosti vysťahovaní tzv. neplatiči. Na sídlisku žije veľa detí, pre ktoré neexistujú žiadne voľno časové ani poradenské služby. Pre deti a mladých ľudí vo veku od 6 do 20 rokov sme v spolupráci s nimi vytvorili nízkoprahový klub a realizujeme terénnu sociálnu prácu. Prostredníctvom atraktívnych voľnočasových aktivít nadväzujeme kontakt s deťmi a mládežou a poskytujeme pomoc pri riešení ich aktuálnych problémov. Projektom realizujeme prevenciu nežiadúcich spoločenských javov, ako sú napr.: vandalizmus, užívanie drog, konflikty mládeže s políciou. Deti a mladí ľudia, ktorí žijú v málo podnetnom prostredí sídliska, trávia svoj voľný čas na ulici. Preto je ulica naším pracovným prostredím a klub pre deti a mládež ponúka priestor na trávenie voľného času a na rozhovor o veciach, ktoré ich trápia alebo tešia.

Klub pre deti a mládež je otvorený dvakrát týždenne. V klube ponúkame možnosti pre trávenie voľného času (deti a mladí ľudia majú k dispozícii spoločenské hry, stolný futbal, pomôcky na maľovanie, knihy...). Terénnu sociálnu prácu vykonávame 1 - 2krát týždenne. Je to možnosť zapojiť deti a mladých ľudí, ktorí z rôznych príčin nenavštevujú klub. Vďaka terénnej sociálnej práci s nimi môžeme udržiavať kontakt a venovať sa im. Poradenstvo, ktoré deti a mladí ľudia využívajú im pomáha riešiť problémy, ktoré súvisia s dospievaním a životom na sídlisku so zlou povestou. Ponúkame i štruktúrované aktivity. S úspechom sme realizovali napríklad doučovanie, výtvarnú skupinu pre deti, kurz varenia, jazdenie na skateboardoch. Medzi obľúbené jednorazové aktivity patria opekanie, „bubnovačka“ v spolupráci s OZ Zvuky cez ruky, súťaž v preskoku cez lano či futbalové a hokejové turnaje.

Sťahovanie ľudí s problémami na jedno územie znásobuje problémy, ktorým musí celková spoločnosť neskôr čeliť. Tak sa zvyšuje koncentrácia negatívnych spoločenských javov na jedno miesto. Deti a mladí ľudia, ktorí vyrastajú v takomto prostredí sa tak stávajú ohrozenejšími. Poskytnutie pomoci je to najmenej a pritom to najvzácnejšie, čo im môžeme ponúknuť.

Medzi úspechy Komunitného centra patria v roku 2005 aj tieto:

- & Svoje služby na sídlisku Kopčany poskytujeme pre cca **120 detí a mladých ľudí**.
- & V teréne sme boli **188 hodín**. Počas jednej dvojhodinovej služby stretáme priemerne **19 detí a mladých ľudí**.
- & Klub bol otvorený **81 hodín**. Počas jedného dňa sme v ňom privítali priemerne **14 detí a mladých ľudí**.
- & Otvorenie **psychologickej poradne** v spolupráci s Centrom výchovnej a psychologickej prevencie pre dospelých a dospievajúcich.
- & Účasť **2 mladých ľudí** zo sídliska na Medzinárodnom stretnutí mládeže v Hamburgu.
- & Realizovanie kurzu jazdenia a starostlivosti o koňa pre deti v spolupráci s OZ Kôň ako koniček pre **10 detí**.

„Hovorili, že tu nevydržíte. A pozri sa, teraz tu máme Klub“.

muž, 14 rokov

november 2003

**KOMUNITNÉ CENTRUM
KOPČANY**

Klub Podchod je ojedinelý projekt na území Slovenskej republiky. Ako jediný na Slovensku sa venuje téme sex-biznisu. Projekt je zameraný na ženy a mužov poskytujúcich sexuálne služby. Téma sex-biznisu je na Slovensku prekrytá emóciami, predsudkami a laickosťou. Dodnes neexistujú na Slovensku výskumy, ktoré by skúmali tento jav a poskytovali by východiská pre služby. Právny systém nerieši sex-biznis a tak podľa platných zákonov SR nie je poskytovanie sexuálnych služieb ani povolené, ani zakázané. Pre osoby poskytujúce sexuálne služby neexistujú služby ani poradenské centrá. Sex-biznis je mimo záujmu verejnosti - laickej i odbornej - čo má za následok jeho vytlačanie na okraj spoločnosti a znásobovanie násillia voči osobám poskytujúcim sexuálne služby. Na všetky tieto skutočnosti reaguje klub Podchod.

Klub Podchod je otvorený dvakrát týždenne od 19:00 do 23:00 hodiny, čím sa snažíme prispôbiť pracovnej dobe osôb pracujúcich v sex-biznise. Čas v klube môžu stráviť podľa vlastných predstáv - rozhovorom, prípravou na prácu. V klube je priestor na tvorbu svojpomocnej skupiny, pretože vzájomné zdieľanie skúseností sa javí ako najlepšie pre znižovanie negatívnych dopadov práce v sex-biznise. Klub je jedinečný priestor na rozhovor práci v sex-biznise, o predchádzaní a znižovaní rizík súvisiacich s prácou v sex-biznise a o bezpečnejšom sexe. Súčasťou vybavenia klubu je aj počítač, ktorý je využívaný na písanie životopisov a úradných dopisov. V klube je možnosť získať prezervatív, lubrikačný gél či zakúpiť si oblečenie za symbolickú cenu. K občerstveniu je k dispozícii káva, čaj a polievka. Veľký úspech má vzájomné informovanie sa o agresívnych zákazníkov prostredníctvom nástenky v klube a časopisu Intoxi.

Nie je možné bojovať proti HIV bez spolupráce osôb pracujúcich v sex-biznise a osoby pracujúce v sex-biznise nemôžu bojovať proti HIV bez ľudských a pracovných práv. Osoby pracujúce v sex-biznise sú súčasťou riešenia..

V roku 2005 sa v klube Podchod:

- & Uskutočnilo **449 stretnutí**, počas ktorých sme poskytli svoje služby.
- & Navštívilo nás **133 osôb** pracujúcich v sex-biznise a ich blízkych (92 žien a 41 mužov).
- & Rozdali sme **373 prezervatívov**, čím sme prispeli k prevencii HIV/AIDS, hepatitíd B a pohlavne prenosných ochorení.
- & Rozdali sme **78 info-edukačných materiálov**, čím sme prispeli k predchádzaniu a znižovaniu rizík súvisiacich s prácou v sex-biznise.
- & Zúčastnili sme sa **2 medzinárodných konferencií** v zahraničí, kde sa aktívne zúčastnila žena pracujúca v sex-biznise. V rámci konferencie sme spolutvorili Chartu práv osôb pracujúcich v sex-biznise.

„Konečne som našla miesto, kde sa nemusím pretvarovať a klamať o tom, čo robím. Dlho som niečo také hľadala. Ten pocit, že nie som v tom sama.“

žena, 28 rokov

december 2003

KLUB PODCHOD

Ročné fungovanie organizácie stojí cca 5 000 000,- Sk. V roku 2005 sme mohli fungovať vďaka: Protidrogovému fondu, Ministerstvu práce sociálnych vecí a rodiny, TRUST pre občiansku spoločnosť Strednej a Východnej Európy, Nadácia otvorenej spoločnosti, Bratislavskému samosprávnemu kraju, Nadácia pre deti Slovenska, Nadácie Intenda, Mestskému úradu Petržalka, nadácie Mama Cash, Magistrátu hl. mesta SR, Miestnemu úradu MČ Bratislava-Petržalka, International Women Club, TAMPEP, Minority Rights Group International **a firmám:** kníhtlač Gerthoffer, Isotoxin Industries s.r.o., Lambda Life, Pepino, Blue7 s.r.o., IKEA

vydané vďaka podpore z Fondu Západoslovenskej energetiky Nadácie Pontis, grafika: Blue7 s.r.o.

**OZ ODYSEUS, Ukrajinská 10, 831 02 Bratislava 3, Tel/fax: 02/ 524 94 344, odyseus@ozodyseus.sk
www.odyseus.org, číslo účtu: 4040 142 618/ 3100, ICO:31 788 854, DIC: 2021 422 854**